

❧ וידוי דברים לפני ת"ח ❧

שיעור מס' 2

נאמר בליל שישי פרשת אמור על ליקוטי מוהר"ן תורה ד' קמא

בשיעור מובא על ייסורים ככפרה ותשובה, ומוסבר שהם נועדו לזכך את האדם ולתקן חטאים. השיעור עוסק במלכות העכו"ם ויניקתה מבחינת "אלוהים", וכיצד היא קיימת בעולם הזה אך תבטל לעתיד לבוא. הנושא המרכזי הוא השבת המלוכה לקדוש ברוך הוא באמצעות וידוי דברים לפני תלמיד חכם, רעיון שרבינו ז"ל חידש והרחיב, אף על פי שלא היה מנהג קבוע אצל הבעל שם טוב. המסמך בוחן את הבנת רעיון הוידוי, גבולותיו ההלכתיים, והאם הוא יכול להתבצע גם על חטאי אחרים והציבור. לבסוף, הוא דן בהתקשרות לצדיק, דרכים שונות לכך, והאם וידוי לפני צדיק מושלם (כמו רבי נחמן) יכול להמשיך להועיל גם לאחר הסתלקותו, תוך הדגשת חשיבות האמונה בתיקונים אלו.

נקודות קצרות כתוספת על השיעור בשבוע הקודם, אות א' – אות ב'

ייסורים ככפרה ותשובה

כאשר אדם חוטא הקדוש ברוך הוא שולח לו ייסורים, או שעבודת השם שלו נעשית בייסורים, כדי שיעשה תשובה, אין זו טעות, זה נכון שהקדוש ברוך הוא שלח לו את הייסורים משום שחטא והוא צריך כפרה. הוא צריך שהייסורים, הכאב או הזיכרון יתקנו אותו, ועל ידי זה תתכפר העבירה והוא יוכל לעבוד את השם, הרי מדוע הקדוש ברוך הוא שולח ייסורים לאדם? כדי לזכך אותו! אפשר גם להשלים עם זה, לומר שהכל לטובה, אך צריך להשתדל להתגבר על הקושי, למשל, אדם שרוצה ללמוד ויש לו הפרעה ללימוד, צריך להשתדל להתגבר על ההפרעה וללמוד. הוא אינו יכול לומר שזה לטובתו ולכן הכל מצוין ואפשר להמשיך כרגיל. הוא צריך להתחנן אל ה' ולהשתדל לצאת מהבעיה הזאת. מצד שני זה לטובה, כי הקדוש ברוך הוא יודע שזה מה שהוא צריך לעבור עכשיו, לעתיד לבא לא יהיה את המציאות הזאת כי באמת לא יעשו עבירות, והעבירות שכבר נעשו יעשו עליהן תשובה, ולא תהיה סיבה לבשורות רעות, כי הכל יהיה טוב.

אך בעולם הזה, כאשר אדם יודע שהצרות מאת השם הן מעין עולם הבא, זה רק מעט מעין עולם הבא, ועדיין איננו עולם הבא ממש. בהמשך הוא מכוון להגיע לדרגה שאדם דבוק בה', ואז הוא מרגיש את הטוב בכל, וזו דרגה יותר גבוהה.

מלכות העכו"ם ויניקתה מהשם אלוהים

כעת הממשלה נמצאת אצל העכו"ם ונראה שרבינו ז"ל מתכוון לשני בחינות: ראשית, למציאות של גלות, אך לא רק בגלות, אלא גם לפני הגלות. גם כאשר עם ישראל לא היו בגלות היתה ממשלה לעכו"ם, גם בזמן שהיה בית המקדש, וכמו שרבינו ז"ל מציין שכל פעם שעושים עבירה נותנים את המלכות לעכו"ם, א"כ לכאן' מזמן חטא אדם הראשון כבר נהייתה איזו מלכות עכו"ם. כמובן שזה עניין של דרגות ובחינות. בגלות זה עוד יותר חמור, בגלות זו ממש מלכות שמים כביכול תחת ממשלת העכו"ם, אבל גם לא בגלות עדיין יש מלכות שהיא ממשלה לעכו"ם.

ומכך שהתורה קוראת לעבודה זרה אלוקים, למרות שאלוקים הוא שם שמיוחד בעצם לקדוש ברוך הוא. הקדוש ברוך הוא רצה שתהיה הסתרה מסוימת לשם אלוקים, כך ששמו של הקדוש ברוך הוא ישמש גם לעבודה זרה. והסיבה הרוחנית היא שבאמת יש יניקה מהעבודה זרה מבחינת מלכות.

ובתורה כתוב 'זובח לאלוקים יחרם' והכוונה היא לעבודה זרה. זאת אומרת שגם כאשר ניתנה התורה כבר היתה מציאות של עבודה זרה היונקת משם זה.

(השואל: א"כ מה יהיה עם הפסוק הזה? לעתיד לבא) לעתיד לבא יהיה השם אחד ושמו אחד, לא יהיה שום מלכות של עכו"ם. מלך המשיח ימלוך לבדו על כל העולם כולו, אינני בדיוק איך הפסוק הזה יהיה מובן, אבל הוא יסתדר.

וְאִי אֶפְשָׁר לְהַשְׁיב חֲמִלּוּכָה לְחֻקְדּוּשׁ-בְּרוּךְ-חֹזֵא אֶלָּא עַל יְדֵי וְדוּי דְּגָרִים לְפָנֵי תַלְמִיד חֲכָם עַל יְדֵי זֶה מִתְקַן וְיִמְעָלָה בְּחִינַת מַלְכוּת לְשִׁירָשָׁה (חֻשִׁיעַ י"ד): "קָחוּ עִמָּכֶם דְּגָרִים"-וְחֹזֵי וְדוּי דְּגָרִים, זֶה בְּחִינַת מַלְכוּת כִּמּוּ דְּגָר אֶחָד לְדֹר (סֵעֵה דִּין ח דְּגָר, לְשׁוֹן מְנַחֵם וּמוֹשֵׁל וְשׁוֹבֵי אֵל ח- שִׁיתְקַנּוּ וְיַעֲלוּ אֶת חֻדְגָרִים, אֶת בְּחִינַת מַלְכוּת בְּחִינַת אֱלֹהִים אֵל ח' חִינּוּ כְּנִ"ל: "גֹּחַ אֲחֻלָּל דְּגָר, גֹּאֲלִים אֲחֻלָּל דְּגָר", חִינּוּ שִׁיעִיעַ, שִׁכָּל מֵאֲרַעוּתִיו, כָּלָם לְטוֹבָתוֹ, וְיִבְרָךְ עַל כָּל חֻדְגָרִים חֲטוֹר וְחַפְשִׁיב

השבת המלוכה לקדוש ברוך הוא

להשיב את המלוכה לקדוש ברוך הוא אפשר רק על ידי וידוי דברים לפני תלמיד חכם. זאת אומרת, שאם רוצים להמליך את הקדוש ברוך הוא על כל העולם, ובסופו של דבר להביא את המשיח ואת הגאולה השלמה, זה נעשה על ידי שמתודים לפני תלמיד חכם.

רבנו הקדוש כותב 'להתוודות לפני תלמיד חכם', יש לציין שיש כאן חידוש מאוד מחודש, כי רוב רובם של הדברים שכתובים בליקוטי מוהר"ן בדרך כלל כבר כתובים לפני כן בספרים אחרים או רמזים בהם, ורבנו מרחיב ומחזק. אבל ענין הוידוי דברים לפני ת"ח, הוא ענין חדש שמביאו רבינו, ואכן בחיי מוהר"ן מובא מעשה כזה של הבעל שם טוב, (שמעשה זה לא מובא כלל בשום ספרי חסידות) אבל לא היתה לו הנהגה קבועה בזה, וזה ודאי לא היה הסדר הקבוע של הבעל שם טוב, שכל התלמידים היו מתוודים לפניו, וכל זה היה מקרה מאוד יוצא דופן, וגם הוא עצמו, רבנו הקדוש, התבטא פעם שלאחר שנחלש עזב את ההנהגה הזאת ולקמן נשתדל לבאר זאת.

הבנת רעיון הוידוי וגבולותיו

ננסה להבין מה בדיוק הרעיון של זה, מה הגדרים של זה, וכמה זה נוגע אלינו היום, קודם כל מבחינה הלכתית, להתוודות לפני בן אדם. ברמב"ם כתוב שהוידוי לפני מי שאינו יודע את העבירות שעשית הוא חוצפה, וכמבואר בגמ' 'חציף עלי מאן דמפרש חטאי' אבל כאן זה לא הנושא, כי מדובר על עבירות שהצדיק בלאו הכי יודע עליהן.

החילוק בין תפילה לוידוי - הצדיק

לגבי תפילה כתוב שזה צריך להיות רק לה', ולא שייך מציאות של תפילה אחרת, לבקש סליחה על העבירות מבקשים מה', אבל לגבי עצם הוידוי לא כתוב שזה צריך להיות בדוקא לה'.

בתורה כתוב במצוות וידוי, ולא כתוב להתוודות לפני ה', כתוב "והתודו את חטאתם אשר עשו", יש לחקור: הרמב"ם כתוב שמצוות הוידוי היא מצווה מן התורה, אדם שמתוודה לא לפני ה', אלא לפני חברו, או לפני צדיק, או לפני חבר, האם קיים את המצווה הזאת או לא. זה דבר שנראה מובן מאליו מעצם עניינו, למי אתה מתוודה אם לא להשם. אבל אם אדם החליט להתוודות לחבר, האם קיים מצוות וידוי או לא, וצ"ע.

עכ"פ עבירה זה בוודאי לא, אלא אם כן, שאף על פי שהחבר לא יודע, אז יש מקום לחשש של "חציף עלי מאן דמפרש חטאי". אבל בעצם הדבר, להתוודות לפני צדיק או לפני חבר, מצד הדין אין בזה עבירה. אכן הוידוי שכתוב בתורה כשהביאו את הקרבן היה בפני הכהן.

לרבינו התגלה ברוח הקדוש ענין 'הוידוי דברים' בפני הת"ח, ואנחנו מנסים להבין בפועל מה זה אומר אלינו, כשאנחנו כבר לא יכולים לדבר איתו בגוף חי. איך אנחנו בדיוק מקיימים את זה עכשיו.

וידוי על חטאי אחרים והציבור

אכן להתוודות אצל הצדיק בעד אחרים, ראשית בגמ' איתא שצריך לפרט את החטא, שנאמר: אנא חטא העם הזה חטאה גדולה ויעשו להם אלוהי זהב. זה וידוי שמשה רבנו התוודה לפני השם על עבירות שהוא בכלל לא עשה, על עבירות שעם ישראל עשו לפני ה', וכן לגבי הכהן גדול מובא כן, שהוא מתוודה לפני הקדוש ברוך הוא על כל העבירות שעם ישראל עשו.

כל אחד ואחד מאיתנו יש לו מצווה להתוודות גם על העבירות שאביו עשה, זה כתוב בתורה: 'והתודו את עוונם ואת עוון אבותם'. כמו שאנחנו מקיימים בפועל, אנחנו ואבותינו חטאנו, כל אחד. כמובן שמי שידוע שאבא שלו עשה איזו עבירה, הוא צריך להתוודות עליה. זה פסוק וזה הלכה. צריך להתוודות על עווננו ועל עוון אבותינו^א.

ויותר מזה, בפוסקים מבואר שכל אחד ואחד צריך להתוודות על כל חטאי הציבור, גם על מה שהוא לא חטא. זו הסיבה שתקנו את הוידוי בלשון רבים, וכמו שכתוב בפוסקים, שעל פי הפשט זו הסיבה שכל אחד אומר את כל החטא, גם אם יש עבירות שהוא חושב שהוא לא עבר בהם. [כמובן שתמיד יש רמה שבדקות ובדקי דקות ששייכת לכל אחד].

חידוש הוידוי לפני הצדיק ותפקידו

להתוודות לפני הצדיק זה חידוש מאוד מאוד מעניין שרבנו כותב, ואינני יודע אם יש עוד צדיקים שכתבו זאת, אבל ענין הוידוי עבור מישהו אחר זה בהחלט כתוב, וזה עבודה חשובה, ובפרט אצל הצדיק. כמו

הערות והוספות

^א לצורך העבודה שלך. מי שידוע עבירה שאבא שלו עשה, כולל גם אם אבא שלו חזר בתשובה, יש עניין בהחלט להתוודות גם על עבירות שההורים עשו, השואל: עד כמה דורות, הרב: עד כמה שידועים, השואל: כל עבירה שאני חושב שאבא שלי עשה, אני צריך להתוודות? הרב: בהחלט כן.

שראינו במשה רבנו, שכשרצה שהקדוש ברוך הוא יכפר אז הוא היה הצדיק שהתוודה על כל העבירות של כולם.

וידוי דברים ושפיכת הלב לפני הצדיק

ונראה מתוך קשרי התורה שיש בענין הוידוי דברים שני בחינות, יש חלק של וידוי דברים כפשוטו, להתוודות ולומר 'חטאתי', 'עויתי', 'פשעתי' ואני חוזר בתשובה. ויש חלק נוסף, מה שרבינו מכנה בהמשך, בעת שתרצה לספר כל לבך. פשוט לבוא לרב ולספר לו מה קשה לי, שאני לא מסתדר בעבודת ה', שאני לא מצליח לקום בזמן בבוקר, שאני לא מצליח ללמוד תורה, ואולי יש לו דרך לעזור לי, המושג הזה אינו חידוש כלל. הוא עד היום מקובל בהחלט אצל הרבה צדיקים, וזה התחיל אצל תלמידי הבעל שם טוב.

ומה שרבינו מביא בהמשך על משה רבנו, שמשא אמר את הוידוי שיהודה יתוודה, וזה תיקן את הפגם, כמדומה שהפרפראות לחכמה מביא שמובן מזה קל וחומר, משה רבנו היה אחרי יהודה ובכל זאת הוא תיקן, אז רבינו שהיה לפני וגילה את העניין הזה, כל שכן שכאשר מתוודים אחר כך, הוא מטפל בזה.

והיינו שההנחה היא שאם רבינו גילה את זה, ובדרך כלל כל הגילויים שעשה הוא מנסה להמשיך אותם גם אחרי שנפטר, אמנם בליקו"ת על התורה הזאת לא כתוב בצורה הזאת, אבל מתוך מכתבי רבי נתן, נראה שהאמין והניח שהתיקונים האלה יכולים להיות גם אחרי שרבינו נפטר, ושיש תועלת מסוימת בוידוי דברים. מי שזוכה להגיע לציון ומתוודה שם, יש בזה תועלת מסוימת, כעין וידוי דברים לפני הצדיק. אבל כתוב שיש בזה דינים וסדר מסוים.

התקשרות לצדיק ודרכים לכך

רבינו כותב שזה עצמו נקרא התקשרות לצדיק, מתוך קשרי הדברים נראה שזה גם חלק מן החשבון של התורה, להתבטל ולהגיע לבחינת 'אין' ו'רצון שברצונות'. בסופו של דבר נראה שכל הנושא הזה הוא דרך להגיע ל'התקשרות לצדיק', דהיינו שהתיקון העיקרי הוא על ידי שהיהודי מתדבק בצדיק ומקושר אליו. ככל שהקשר נהיה יותר חזק, כך הוא יכול, יחד עם הכוח של הצדיק, להגיע לדרגות גבוהות יותר, עד דרגת ביטול ושלמות גדולה.

וזו נקודה שצריך להתבונן בה, יש הרבה מושגים שמובאים בליקוטי מוהר"ן ביחס לצדיק, ויש בזה שלוש בחינות. א. יש בחינה שכל יהודי נקרא צדיק, "ועמך כולם צדיקים", ב. יש בחינה של צדיק הדור, שלא קל להגדיר בדיוק מי זה, אבל יש מושג כזה. יש הרבה צדיקים בדור, ג. ויש מאוד הרבה דברים שמובאים בליקוטי מוהר"ן ביחס לצדיק, שמתכוונים אך ורק לצדיק אחד, יחיד ומיוחד. בדרך כלל הכוונה היא אליו בעצמו, ובמידה מסוימת כאשר המשיח יבוא גם אליו. רק צדיק נשגב ממש, מושלם בתכלית השלמות, שיש לו כוחות יוצאי דופן ושלמות יוצאת דופן, ורק הוא מסוגל לכך.

וידוי לפני צדיק מושלם

ראינו כאן את מעלת הוידוי דברים לפני הצדיק, ולקמן כתוב: "כל תלמיד חכם הוא בחינת משה", וזה נראה שיש בו את מעלת הוידוי דברים, אבל כפי שידוע ממה שאמר בעל פה, מובן וברור שהנושא הזה של וידוי לפני הצדיק שייך אך ורק לצדיק מושלם בתכלית, וכמו שידוע שרבינו אמר לאחד למידיו תדבר לפני ר' נתן אבל לא בצורה של וידוי דברים.

איך רואים את רבנו היום, תלמידים, ספרים וציון

לגבי ראיית הצדיק, מובא שיש את העניין לראות צדיקים סתם באופן כללי, אבל לגבי לראות את הצדיק שאנחנו חסידיו, זאת אומרת את רבנו הקדוש, שאנו לא יכולים לראות אותו בפועל, יש בחינה של לראות את התלמידים שלו, שאצלם מאיר אור פניו, שכלו ונשמתו, ועוד מובא שם שיש עוד בחינה לראות את הספרים שלו, שגם שם פניו שכלו ונשמתו נמצאים², ויש עוד בחינה שמובאת בפרפראות לחכמה שהיא לראות את ציונו הקדוש, שזה גם בחינה של לראות אותו, כי הוא נמצא שם.

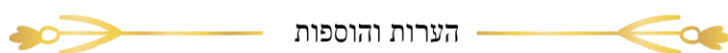
סיכום תיקון הוידוי לפני תלמיד חכם

למעשה יש פה חידוש עצום ונורא, תיקון נשגב שרבינו הקדוש גילה [ויש לזה משמעות מהבעש"ט] לרבים, מי שרוצה לזכות לתיקון, גם תיקון של להרים את כל הקדושה שנפלה בין העכו"ם וגם לכפר על עבירות, יש תיקון על ידי שמתוודים לפני תלמיד חכם, לכאורה צריך להתוודות לפני השם, או באותה פעם או בנפרד, אבל יש גם מושג של להתוודות לפני הצדיק. אמרנו שיש בזה את החלק של סתם לשפוך לפני הצדיק את כל ליבו, לשפוך מה שקשה לו ולבקש ממנו שיתפלל עליו. ויש גם את זה כפשוטו, להתוודות ממש. לגבי ההתוודות ממש, החלק שאנחנו יודעים הוא שזה שייך אך ורק לצדיק האמיתי המושלם לגמרי, שזה אך ורק רבינו הקדוש ר' נחמן מברסלב זיע"א, ולא אף אחד אחר, אבל איך עושים את זה אצלו כשהוא לא זמין, כשהוא לא חי בינינו בגשמיות. אז אין לנו דרך ממש לעשות את זה בצורה מושלמת, ואנחנו יכולים רק לעשות כפי יכולתנו, בבחינות שבארנו לעיל.

תועלת התיקונים בהתקשרות לצדיק האמת

כל העצות והתיקונים והחידושים שיש בליקו"מ שגילה לנו רבינו ז"ל זה אמת לכשעצמו, שאם עושים את זה בהתקשרות לרבנו זה מועיל עוד יותר, נניח, אנחנו יודעים שיש מעלה בראיית הצדיק, בלהיות אצל הצדיק, בלבצע את המצוות בשמחה. כל הדברים האלה אמיתיים לכשעצמם, והם פועלים גם למי שעושה אותם בלי להתקשר לרבנו, אבל רק חלק מהדברים יעזרו, יש דברים שלא יעזרו להם כל כך. ודאי שאם הוא ייתן צדקה לרבו, הוא ירוויח משהו, אם הוא ייתן אותו דבר לצדיק האמת, יזכה ליראת שמים, ולראיית פניו וגם אם צדיק כלשהו חושף את עצמו לרבים, ודאי שכל אחד שיסתכל על כל סוג צדיק ירוויח משהו, אבל אם הוא זוכה לראות את צדיק האמת, הוא ירוויח עוד יותר. אותו דבר, כל התיקונים שכתובים בליקוטי מוהר"ן אמיתיים לכשעצמם, אבל אם עושים אותם בהתקשרות לצדיק האמת, הם מועילים הרבה יותר.

מי שרוצה באמת לזכות למה שכתוב פה, להרים את המלכות בקדושה מבין העכו"ם, וכמובן רוצה לזכות לתיקון העוונות שלו או לזכות לכל מיני מעלות שמבואר כאן בתורה, כדאי מאוד לעשות וידוי דברים בפני תלמיד חכם, כלומר, אם הוא יכול, שיתוודה אצל ציונו הקדוש באומן, ואם הוא לא יכול, לפחות שירצה, שיתוודה מתוך התקשרות לצדיק, [או שיתוודה בפני ספריו הקדושים] ואז ודאי משהו בטח יעזור.

הערות והוספות

² השואל: פניו שכלו ונשמתו נמצאים באותיות, שהאותיות האלה יש להן את פניו שכלו ונשמתו. בזה שאני לומד את זה ומקבל את הדעת? הרב: מסתבר שבעיקר זה כשאדם לומד, אבל יכול להיות שגם עצם ההסתכלות בספר הזה מוסיפה משהו

התוודות לפני הצדיק כהמשך וידוי לפני השם

ומה שכתוב לעיל על הנהגת וידוי דברים בציונו הקדוש באומן, הנהגה זו שייכת בעיקר בערב ר"ה, וכמו שנהגו בחייו, וכך עבר במסורת בע"פ, ואכן כשרבינו הקדוש היה חולה, מסתמא מוהרנ"ת עמד לידו ועשה וידוי דברים, כי ר' נתן מסתמא הבין כבר אז שכל הגילויים נאמרו לדורות, ומסתמא הוא קיים אותם בעצמו. בפרט שמתוך הדברים נראה שעיקר הרעיון הוא לא עצם הוידוי לפני הצדיק, אלא עיקר העניין הוא שהצדיק מתוודה לפני השם על העבירות שלי, כדי לקשר את עצמי אליו וכדו', וכדי לתת את החומר והלבנים שאנחנו צריכים לתת לכן אנחנו גם מתוודים לפני הצדיק, אבל עיקר התיקון הוא בכך שהצדיק מתוודה עבורנו, וכמו שמבואר בפסוק על משה, וכמו שאנחנו מבקשים מהצדיק שיתפלל בעדנו לפני הקדוש ברוך הוא, כך באותה רמה ממש אפשר להגיד לפניו את העבירות שלי ולבקש. כשאנחנו מתוודים לפני הצדיק, בזה אנחנו בעצם מבקשים ממנו שייקח הוא את הוידוי הזה ויעלה אותו לפני השם כביכול, ושיתוודה בשבילי כדי שהוידוי יעלה לפני השם וכדי שיתכפר, דרך אגב, לגבי עניין זה, יהודה התוודה לכאורה לפני יעקב, לא כך. יהודה התוודה, וזה היה לכאורה לפני יעקב אבינו, אם אז עדיין היה חי. זה היה לפני שישאל נפטר. לא כל כך משנה. יעקב היה שם במעמד הזה, לכאורה.

משה היה ראש התורה וראש כלל ישראל. אפשר לומר שמי שהיה לפני משה רבנו לא זכה לתיקון מושלם, אבל קשה לקבוע כך בפשטות. ראש כלל ישראל נתקן בצורה שלמה רק אחרי מתן תורה. נכון, אבל כל הדורות הקודמים, כל האבות והשבטים, וכן אברהם עצמו, אפשר לומר שהעבודה שלהם נמשכת עד שמשה רבנו העלה ותיקן אותם.

אינני יודע לפרט, אבל לכאורה בזה מסתיים התיקון. במה מסתיים התיקון. בזה שמסתיים התיקון של כל הדורות שלפני, ביד משה רבנו. כאילו היה כאן מהלך מורכב בשלבים, שיעקב תיקן במידתו, יצחק תיקן במידתו, השבטים תיקנו במידתם, ומשה השלים את התיקון. התיקון של אדם הראשון עצמו לא נתקן לגמרי עד היום הזה. גם היום עדיין אין התיקון מושלם, אלא רק עד כאן התקדמות מאוד רצינית. בכל אופן, מה אנחנו יודעים בזה.

המשך פעולת רבנו ותורתו גם לאחר הסתלקותו

בכל המקומות מצאנו שהת"ח תיקן את העבירה שכבר נעשתה, כמו אצל משה רבינו שתיקן את העבר אצל יהודה, בעודו בחיים חיותו, אבל כאן שעושים וידוי דברים בפני רבינו ז"ל בערב ר"ה וכיוצ"ב, אזי רבינו ז"ל עושה את התיקון של הוידוי דברים גם לאחר שהסתלק, וכך מבואר להדיא בפרפראות לחכמה, וכך יש משמעות בעלים לתרופה.

בחינת אהלל דבר באלוהים אהלל דבר

בזה יש כמה בחינות של דיבורים, מבחינת אהלל דבר באלוהים אהלל דבר. בשובו אל השם יתוקן על ידי הדיבורים האלו, מבחינת אהלל דבר באלוהים אהלל דבר, היינו כנוזר, בהשם אהלל דבר באלוהים אהלל דבר. הכוונה שיהיה שכל מרירותו תהיה בבחינת טוב וברכה, וכל הדיבורים, גם אלו שבאים מתוך טוב וגם אלו שבאים מתוך מרירות, יתהפכו לטוב ולברכה.

- מרגליתא טבא -

סיכום המאמר - והוצא למעשה

השיעור עוסק בקשר העמוק בין ייסורים, מלכות ה', עבודה זרה, וידוי ותיקון על ידי צדיק – וכיצד כל זה מתרכז סביב רעיון המלכת ה' בעולם דרך וידוי לפני תלמיד חכם / צדיק האמת.

ייסורים, כפרה ותשובה

הייסורים שבאים על האדם אינם טעות, אלא **אמצעי זיכוכ וכפרה**. כאשר אדם חוטא, הקדוש ברוך הוא שולח לו ייסורים כדי לנקות אותו, לתקן את פגמיו ולהחזירו לעבודת ה' למקום מתוקן יותר. מצד אחד אפשר לראות בייסורים "לטובה", אך מצד שני האדם מחויב **להשתדל לצאת מן הצרה**: להתפלל, להתחנן, לפעול – לא להרים ידיים בשם "הכול לטובה". בעולם המתוקן, בדרגת **חסיד**, כמעט שלא יהיו עבירות, התשובה תתקן את מה שהיה, ולא יהיו בשורות רעות. אבל בעולם הזה, גם כשהאדם יודע שהכול מאת ה', עדיין זו רק הארה "כמעט מעין עולם הבא". המדרגה הגבוהה היא דבקות כזו בה', שבה כל מה שעובר עליו נחווה כטוב ממש.

מלכות ה', עבודה זרה ויניקת העכו"ם

השם "**אלוקים**" הוא שם של מלכות, אך התורה עצמה משתמשת בו גם לגבי **עבודה זרה** – "זובח לאלוהים יחרם" – כדי לרמוז שיש לעבודה זרה יניקה מסוימת מחיצוניות בחינת אלוקים. יש בחינה שהמלכות מתגלה כיום כ"**ממשלה לעכו"ם**", לא רק בגלות, אלא מאז חטא אדם הראשון, בדרגות שונות. גם כאשר הקדוש ברוך הוא "מלך כל הארץ" – באופן הגלוי זה **אמת גם עכשיו**, אך אינו ניכר בשלמות בגלל אחיזת הסטרא אחרא במידת המלכות. לעתיד לבוא יתבטל כל מלכות של עכו"ם, יתקיים "ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד", ושם **אלוקים** יחזור להיות כולו רק לה', בלי שום יניקה לקליפה.

השבת המלוכה לה' על ידי וידוי לפני תלמיד חכם

הדרך "**להשיב את המלוכה לקדוש ברוך הוא**" – גם בעולמות הרוחניים וגם במציאות העולם הזה – היא על ידי וידוי דברים לפני תלמיד חכם. הוידוי פועל **המתקה והעלאת המלכות לשורשה**, ומסייע להביא את הגאולה ולהמליך את ה' על כל העולם. זה נכון גם **במישור האיש** (תיקון האדם עצמו) וגם **במישור הכללי** (תיקון כלל ישראל והעולם). מדובר בחידוש גדול של **רבינו ז"ל**, כמעט ללא תקדים ברור בספרים שלפניו. יש רמז למעשה בודד אצל הבעל שם טוב, אך לא כהנהגה קבועה, וגם לא אצל תלמידיו. אצל רבי נחמן זה הופך להיות **שיטה וגילוי**: וידוי לפני צדיק / תלמיד חכם ככלי תיקון נשגב.

ההיבט ההלכתי של וידוי לפני אדם אחר

מבחינה הלכתית, וידוי הוא **מצווה מדאורייתא** – "והתודו את חטאתם אשר עשו" – בלי שנאמר בפירוש "לה'". נשאלת שאלה: מי שמתודה לפני אדם אחר (ולא לפני ה') – האם קיים מצוות וידוי? אין תשובה חד-משמעית, אבל ברור שאין כאן עבירה כשלעצמה, כל עוד אין חוצפה של "המפרש חטאיו" למי שלא יודע עליהם. בתורה ובחז"ל מצאנו שצדיקים מתוודים **על חטאי אחרים** – משה רבנו: "חטא העם הזה חטאה גדולה", מתודה על חטאי ישראל.

כהן גדול ביום הכיפורים: מתודה על כל עבירות ישראל. – כל אדם מצווה להתוודות גם על **עוונות אבותיו** – "והתוודו את עוונם ועוון אבותם". – תקנת הוידוי בלשון רבים מבטאת שהתשובה הפרטית כוללת גם **אחריות ציבורית**. מכאן שהמושג שצדיק מתודה על **חטאי הציבור** הוא יסוד גדול: הוידוי של הצדיק לפני ה' פועל כפרה ותיקון לכולם.

שני רבדים בוידוי: וידוי עבירות ושפיכת הלב

רבינו ז"ל בתורה זו מדבר על **שתי בחינות: וידוי דברים כפשוטו** - לומר לפני הצדיק/תלמיד חכם: חטאתי, עוונתי, פשעתי. - זה החלק הכי מחודש, שברובד העמוק שייך לצדיק עליון ומושלם במיוחד. **שפיכת הלב לפני הצדיק** - לספר לצדיק "את כל לבו": הקשיים, הנפילות, חוסר החשק, קושי לקום בבוקר, בעיות בלימוד וכו'. - לבקש עצה ודרכי עבודה. - **זה לא חידוש** - זו הנהגה רווחת אצל צדיקים, במיוחד תלמידי הבעל שם טוב: הצדיק נותן הדרכה והכוונה בעבודת ה'. החלק השני - לשאת צדיק או תלמיד חכם בקשיים כדי לקבל עצה - קיים ומקובל עד היום, ואיננו שנוי במחלוקת.

למי שייך כוח הוידוי ככפרה - צדיק הדור או כל צדיק?

הזוהר והליקוטי מוהר"ן מדברים הרבה על "**הצדיק**", ויש שלוש בחינות: כל יהודי - "ועמך כולם צדיקים". צדיקים גדולים ותלמידי חכמים בכל דור. **צדיק יחיד ומיוחד** - צדיק הדור עליון, או צדיק האמת, שבעל כוחות מיוחדים ונשמה כללית. בתורה זו מבואר שוידוי בתור **תיקון נשגב** - במובן של "לתקן את הכל, להעלות את המלכות מן הקליפות" - שייך דווקא **לצדיק מושלם בתכלית**, ולא לכל צדיק או תלמיד חכם. הוא עצמו אמר לתלמידו: "אל תאמר לפני וידוי דברים".

וידוי לפני צדיק לאחר הסתלקותו

עולה השאלה: איך מקיימים את העניין הזה **אחרי שהצדיק הסתלק**? נאמר בשיעור: - תלמידי רבינו הקדוש הבינו שהוא **גילה את העצות לדורות**, והבטיח "אינני עוזב אתכם". - יש מקום לראות **וידוי על הציון**, או דיבור לפניו, כבחינה של וידוי לפני הצדיק. גם **ציון, ספריו, תלמידיו** - כולם בחינות של "פניו ושכלו ונשמתו". - עם זאת, ההנהגה המלאה של וידוי דברים לפניו פנים אל פנים כבר אינה אפשרית, ולכן התיקון כיום הוא **בבחינות חלקיות**: - התוודות לפני ה' תוך התקשרות לצדיק. - דיבור ושפיכת הלב על הציון. - כתיבה על דף וכו'. העיקר הוא שהצדיק **מתוודה לפני ה' עלינו**, ואנחנו באמצעות הוידוי אליו רק "מוסרים" את החומר, והוא מעלה אותו למעלה.

התקשרות לצדיק כאמצעי לתיקון

כל העניין של וידוי לפני צדיק מוסבר כחלק ממערכת רחבה של **התקשרות לצדיק**: - ראיית פני הצדיק (או בחינותיה: ציון, ספרים, תלמידים). - שמיעת תורתו - "פניו שכלו ונשמתו" בליקוטי מוהר"ן. - דבקות פנימית והתקשרות הלב. כל עצה שרבי נחמן גילה - **פועלת גם כשלעצמה**, אבל כאשר מקיימים אותה **מתוך התקשרות לצדיק האמת**, היא פועלת **בעוצמה גדולה בהרבה**. זה נכון לגבי תיקון הכללי, לגבי שמחה, צדקה לצדיק, ראיית צדיק וכו'.

אמונה בכוח התיקון - תנאי לפעולת התיקון

הובהר שהכוח של תיקונים כמו **תיקון הכללי** דומה בכמה פנים לקורבן חטאת או ליום כיפור: - יום כיפור מכפר אפילו למי שלא שב לגמרי, אך צריך **להאמין בכוח הכפרה**. - קרבן חטאת מכפר כשהאדם **מרוצה ומסכים** לתיקון, לא כמעשה טכני ריק. כך גם תיקון הכללי: - מי שאומר אותו בלי לייחס לו שום משמעות, כאילו "ממלל מילים" בלי אמונה בכוחם - חסר כאן היסוד הפועל.

לעומת זאת, מי שמאמין שכוח התיקון קיים - בין אם הוא מייחס אותו לרבי נחמן, לבן איש חי, לרב אחר - עצם האמונה שהדבר **מתקן** היא יסוד מרכזי לפעולה הרוחנית. ובכל זאת, כל תיקון שנעשה **בייחוד על פי הוראת צדיק האמת ובהתקשרות אליו** - פועל "כמה וכמה" יותר חזק.

סיכום: וידוי לפני תלמיד חכם כתיקון מלכות ה' וכפרת עוונות

לסיום, המהלך המרכזי של השיעור: - העולם מלא **אחיזת מלכות בידי העכו"ם והקליפות**, מאז חטא אדם הראשון. - תפקידנו להחזיר את המלכות לה', להמליך אותו באמת על כל הארץ, ולהכין את העולם לגאולה. - אחד הכלים הנשגבים לכך הוא **וידוי דברים לפני תלמיד חכם / צדיק האמת**: - הן כוידוי ממש על עבירות. - והן כשפיכת הלב וקבלת עצה ותפילה.

אצל צדיק מושלם – הוידוי מקבל כוח מיוחד: הצדיק נושא את החטאים, מתוודה עליהם לפני ה' וממתיקם **בשורשם**, וכך מסייע לתיקון האדם, הציבור והעולם. גם כיום, כשאין אפשרות לבצע את ההנהגה בשלמותה, כל צורה של **וידוי ותשובה מתוך התקשרות לצדיק האמת** – דיבור, כתיבה, תפילה על הציון – נחשבת חלק מהתהליך הגדול של **השבת המלוכה לקדוש ברוך הוא**.

